

فِيهِ شُفَاءٌ لِلنَّاسِ

اللَّهُ أَنْزَلَ الْقُرْآنَ لِسَعَادَةِ الْبَشَرِ.

وَ فِيهِ مَا يَضْمَنُ^{*} سَلَامَةً رُوحِهِ وَ جَسْمِهِ.

الْأُمَّةُ إِسْلَامِيَّةٌ لَا تَتَقدَّمُ^{*} إِلَّا يُشَعِّبُ^{*}
سَلِيمٌ بَعِيدٌ عَنِ الْأَمْرَاضِ الْفُكْرِيَّةِ وَ النُّفْسِيَّةِ
وَ الْجُسْمِيَّةِ.

وَ الْقُرْآنُ مِهْاجٌ^{*} لِسَعَادَةِ الْإِنْسَانِ وَ عَقِيدةِ الْحَيَاةِ.

وَ فِي بَعْضِ آيَاتِهِ يُشَجِّعُ^{*} الْقُرْآنُ النَّاسَ عَلَى الْإِسْتِفَادَةِ مِنَ الطَّيِّبَاتِ الَّتِي تَضَمَّنُ
سَلَامَةَ الْأَبْدَانِ وَ تُسَبِّبُ^{*} نَشَاطَ الْأُمَّةِ وَ تَقْدُّمَهَا.

* * *

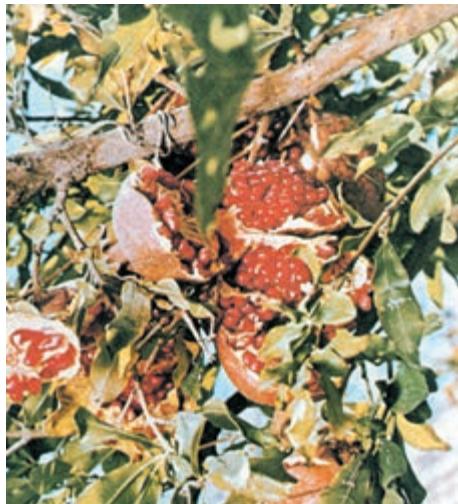

﴿ وَ جَنَّاتٌ مِّنْ أَعْنَابٍ ... ﴾

الْعِنْبُ مِنْ أَعْنَى^{*} الْعَنَاصِرِ بِالسُّكْرِيَّاتِ.^{*}
وَ هِيَ الْمَادَةُ الْأَسَاسِيَّةُ لِيُجَاهِدُ الطَّاقَةُ^{*}
فِي الْجَسْمِ.

﴿وَالْتَّيْنِ﴾ ..... ﴿وَالْقِيمَةُ الْغِذَايَةُ لِهَذِهِ التَّمَرَةِ عَالِيَّةٌ حِدَاداً وَفِيهَا مَوَادٌ مُخْتَلِفَةٌ كَالْأَمْلَاحِ مِنَ الْفُوسْفُورِ وَالْحَدِيدِ وَالْكَالْسِيُومِ.﴾

﴿فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَ..... رُمَانٌ﴾
الرُّمَانُ غَنِيٌّ بِعُنْصِرِ الْحَدِيدِ. وَ هُوَ ضَرُورِيٌّ لِتَكُونِ الْكُرْيَاتِ الْحَمَراءِ.

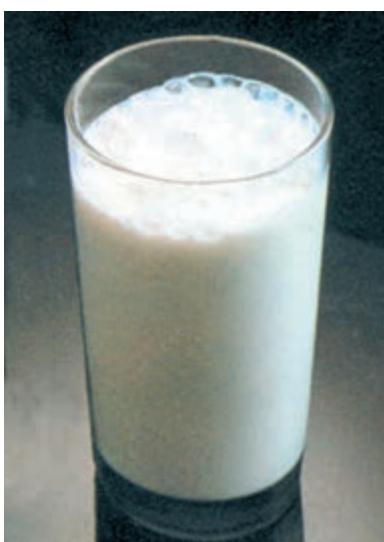
﴿..... رُطْبًا جَنِيًّا﴾
هو أحد ملوك الفواكه الثلاثة:
العناب والتين والرطب.
الرطب مع قدح مِنَ الْلَّبَنِ
غِذَاءً كَامِلًّا.

﴿... شَجَرَةٌ مُبَارَكَةٌ رَيْتُونِهِ ...﴾
كُلُّ مَا فِي شَجَرَةِ الْزَيْتُونِ
— مِنْ وَرَقٍ وَثَمَرٍ وَرَيْتِ^{*} —
يَسْعَ النَّاسَ.

﴿... وَبَصَلِهَا ...﴾
الْأَطْبَاءُ يَسْتَعْمِلُونَ الْبَصَلَ * فِي عِلاجِ
بعْضِ الْأَمْرَاضِ وَهُوَ مُفِيدٌ لِتَطْهِيرِ الْفَمِ
مِنَ الْجَرَاثِيمِ * .

﴿... لَبَنًا خَالِصًا ...﴾
اللَّبَنُ غِذَاءٌ كَامِلٌ وَعَلِمَاءُ التَّغْذِيَةِ
يَعْتَبِرُونَهُ أَفْضَلَ الْمَوَادِ الْغِذَايَةِ.

﴿..... وَعَدَسِهَا ...﴾
هو غِذاءٌ سهلٌ الهضمٌ غنيٌّ
بِالبروتينِ.

﴿..... وَفُومِهَا ...﴾
ذكر الأطباء للثومُ * أربعينَ فائدةً
طِبِّيَّةً.

﴿... فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ﴾
في العَسلِ سَبْعونَ مادَّةً مُخْلِفَةً
مفيدةً وَهُوَ مُبِيدٌ لِلْجَراثِيمِ.

﴿... لَحْمًاً طَرِيًّاً﴾
السَّمْكُ من الأطْعُمةِ المُفيدةِ
لِأَمْرَاضِ الْقَلْبِ.
وَفِيهِ عَنْصُرُ الْفُوسْفُورِ وَفِيهِ مَنَافِعٌ
لِلنَّاسِ.

نمونه‌ها

در تابلوی زیر به کلمات «**ابتدا**»‌ی عبارت‌ها و نیز کلمه‌های «**خبر**» رسان دقت کنیم :

﴿اللَّهُ الصَّمْدُ﴾
 ﴿وَاللَّهُ يَسْهُدُ﴾
 ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾
 ﴿وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾

نام‌گذاری

- ✓ جمله‌هایی که با «**اسم**» شروع می‌شوند، «**جمله اسمیه**» نامیده می‌شوند.
- ✓ به «**اسمی**» که در آغاز جمله اسمیه می‌آید، «**مبتدأ**» (مبتدا) می‌گوییم.
- ✓ به کلمه یا کلماتی که پس از مبتدا می‌آیند و معنای مبتدا را کامل می‌کنند، «**خبر**» می‌گوییم.

نکته دانستیم که ارتباط میان فعل و فاعل، ارتباطی جداناسدنی است. فعل بدون فاعل قابل تصویر نیست.

اما ...

در زبان فارسی تفاوتی میان «دانش آموز آمد»، و «آمد دانش آموز» از جهت فاعل جمله وجود ندارد. در هر دو جمله «دانش آموز» «**فاعل**» است. اما در زبان عربی درصورتی که فاعل بر فعل مقدم شود، دیگر به آن فاعل گفته نمی‌شود، بلکه نام جدیدی به خود می‌گیرد : **مبتدا**

جاءَ الطَّالِبُ : فعل و فاعل

الْطَّالِبُ جاءَ : مبتدا و خبر

حال از خود سؤال کنید:

۱- جمله‌ای که با فعل شروع می‌شود، چه نام دارد؟ مثال بزنید.

۲- آیا «فعل» می‌تواند «مبتدا» واقع شود؟

۳- کلمه «مبتدا» چه نوع مشتقی است و به چه معناست؟

اعراب «مبتدا»، «رفع» است و مبتدا «مرفوع».

«خبر» نیز همانند مبتدا، «مرفوع» است.

برای یافتن «خبر»، پی‌بردن به مفهوم عبارت راهگشاست. ترجمه و درک معنای جمله،

«خبر» را مشخص می‌کند.

به نظر شما در جمله **الإخلاص في العمل مَحْمُودٌ**. «خبر» کدام است؟

یک بار دیگر به تابلوی آیات نگاه کنیم:

□ آیا در همه عبارت‌ها مبتدا را تشخیص می‌دهیم؟

□ آیا «خبر» مبتدا را در همه عبارت‌ها تشخیص می‌دهیم؟

□ آیا می‌توانید بگویید که «خبر»‌ها به چند صورت آمده‌اند؟

خبر غالباً به یکی از سه صورت زیر می‌آید:

الْمُؤْمِنُونَ صَابِرَاتٍ.

الْمُؤْمِنُونَ صَادِقُونَ.

الْمُؤْمِنُ صَبُورٌ.

فرد

الْمُجْدَّعَ.

الْمُؤْمِنَةَ تَصُدُّقُ.

الْمُسْلِمُ يَصُدُّقُ.

جملة فعلیه

الْغَفَافُ مِنِ الْإِيمَانِ.

الْإِيمَانُ بِالْعَمَلِ.

الْأَنْجَاحُ فِي الصَّدَقِ.

شبیه جمله^۱

۱

۲

۳

۱- جار و مجرور را در اصطلاح «شبیه جمله» می‌نامند.

به عبارات تابلوی رو برو توجه کنیم :

الإِنْسَانُ عَبْدُ الْإِحْسَانِ.

أَنَّ مَسْؤُلًّا عَنْ عَمَلِكَ.

الغَرِيقُ يَشَبَّهُ بِكُلِّ حَسِيْسَةٍ.*

□ کلمه های ابتدای جمله ها کدام یک از اقسام کلمه هستند؟

□ آیا علامت رفع را در «مبتدا» و «خبر» ملاحظه می کنید؟

□ «ضمایر» و «اسم های اشاره» معرب هستند یا مبني؟

□ «جمله» و «جار و مجرور» چطور؟

این نکته را به خاطر بسپاریم

✓ اعراب کلمات **مبني** (ضمایر، اشاره، ...) « محلی » است.

✓ اعراب «جمله» و «شبیه جمله» نیز « محلی » است.

✓ بنابراین : در **مبتدا** و **خبر**، ضمایر و اسم های اشاره و «جمله» ها

و «شبیه جمله» ها «**محلًا مرفوع**» می باشند .

محترم	هو
مبتدأ و محالاً مرفوع	خبر و مرفوع

الطالب	محترم
مبتدأ و مرفوع	خبر و مرفوع

الطالبة	جلست
خبر و مرفوع	مبتدأ و محالاً مرفوع

الطالبة	جالسة
مبتدأ و مرفوع	خبر و مرفوع

سعيد	في المدرسة
خبر و مرفوع	مبتدأ و مرفوع

سعيد	حاضر
خبر و مرفوع	مبتدأ و مرفوع

الباب	طريق	هذا
مفعولٌ به و منصوب	خبر و محالاً مرفوع	مبتدأ و مرفوع

الطفل	طريق	الباب
خبر و محالاً مرفوع	مفعولٌ به و منصوب	مبتدأ و مرفوع

التمرين الأول

اجعل الجمل التالية في مكان مناسب من الجدول :

الجملة الاسمية		
نوع الخبر	الخبر	المبتدأ
		١
		٢
		٣
		٤
		٥

١- الحمد لله رب العالمين

٢- الرائد لا يكذب أهله.

٣- هؤلاء مصابيح الأمة.

٤- الصدق رأس الفضائل.

٥- شرف المكان بالمحkin.

التمرين الثاني

اجعل الفاعل مبتدأ و المبتدأ فاعلاً وغير ما يتلزم :

١- يأمر المؤمنون بالمعروف.

٢- يعطي الوالدان علينا.

٣- التلميذتان ساعدتا أميهما.

٤- تجتمع المسلمين في المسجد.

٥- المُمْرِضات يعطفن على المرضى.

٦- المسلمين رفعوا أعلام الحضارة في العالم.

التمرين الثالث

ميّز الخطأ في كل عبارة ثم اكتب الصحيح :

١- العزة لا يحصل بالتكلس.

٢- المعلم أنبياء الأمة.

٣- حُسن الخلق من ثمرات الأدب.

٤- التواضع ترفع قيمة الإنسان.

التمرين السادس

انتخب الصحيح للفراغ في الإعراب و التحليل الصرفـي :

«العاقِل يُغتنم الفرصة في الحياة.»

☐					
العاقِل	اسم، مذكُور، مبنيٌّ	، مبنيٌّ	، مبنيٌّ	، مبنيٌّ	جاء مرفوعاً
	/ مبتدأ و				
	مشتَقّ (اسم فاعل)	معرب	منصوب		

☐					
والجملة	فعلية				
		.....			
	اسمية				

☐					
يُغتنم	ماضٍ	مجرد ثلاثي	مجرّد ثلاثي	متعدّد	فعل، لغائب، مبنيٌّ
	مضارع	مزيّد ثلاثي	مزيّد ثلاثي	معرب	

☐	☐	☐	☐	☐	☐
فعلٌ و فاعله ضمير هو المستتر و الجملة فعلية و	خبرٌ من نوع الفعلية	مرفوع مهلاً			
	خبرٌ من نوع المفرد	مرفوع	☐		

☐	☐	☐	☐	☐	☐
الفرصة	اسم، ..... ، ..... ، ..... ،	ـ مبنيٌّ	ـ مفرد	ـ مذكر	ـ جامد
	/ مفعولٍ و				
	مشتَقّ	ـ معرب	ـ مشتَقّ	ـ مؤنَثٌ	ـ منصوب مهلاً

☐					
في حرف جـ،	ـ مبنيٌّ على السكون	ـ مبنيٌّ على الكسر			

☐					
الحياة	ـ اسم	ـ مذكر	ـ مفرد	ـ جامد،	ـ مبنيٌّ
	ـ فعل	ـ مؤنَثٌ	ـ مشتَقّ	ـ معرب	ـ منصوب مهلاً

☐	☐	☐	☐	☐	☐
منصوب					ـ مجرورٌ بحرف جـ
	(في الحياة : جاز و مجرور)				

در آیات زیر کلماتی از ریشه (ظَّمَّ) بیان شده است. در کدام مریع توضیحات صحیح درباره آن‌ها داده شده است؟

(غافر / ۳۱)

﴿ وَ مَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعَبَادِ ﴾

مشتق

جامد

(إسراء / ۳۳)

﴿ وَ مَنْ قُتِلَ مظلومًا فَقَدْ جَعَلَنَا لِوَلِيَّهِ سُلْطَانًا ﴾

اسم
مفعول

اسم
زمان

(أنعام / ۲۱)

﴿ وَ مَنْ أَظْلَمَ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴾

اسم
تفضیل

فعل
ماضی

ب

مفهوم صحیح آیات زیر کدام است؟

﴿ وَ لَا رَطْبٌ وَ لَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴾

خشک و تربا هم می‌سوزند.

هیچ کس از خشم خدا در امان نیست.

هیچ چیز نزد خدا پوشیده نیست.

﴿ كُلُّ نَفْسٍ إِمَّا كَسَبَتْ رَهِينَةً ﴾

نکوهش شرط‌بندی

جان انسان‌ها را نباید بازیچه قرار داد.

مسؤولیت انسان نسبت به اعمالی که انجام می‌دهد.